

Tudi v zadnjih toplejših desetletjih lahko nekatera jezera – kot je Bajkalsko v Rusiji – zmrzujejo v zimskem času (fotografija: Dmitrij Vlasov, via imggeo.egu.eu)

Najhladnejše stoletje v tem tisočletju

Temperature na površini planeta se povečujejo in mi že čutimo prihodnja toplejša desetletja. Če gremo nazaj v preteklost – vse do 15. stoletja, bomo našli podatke za različne vremenske in klimatske spremembe. Najhladnejše desetletje je bilo okoli leta 1430.

Chantal Camenisch - zgodovinarica na Univerzi Bern v Švici - je prva spoznala, da je bila nenavadna klima okoli leta 1430. Znanstvenica je proučevala zgodovinske dokumente o klimi 15. stoletja v centralni Evropi. Dokumenti opisujejo zelo mrzle zime z zapoznelimi zmrzalmi in poročajo, da je mnogo rek in jezer pomrznilo v tem desetletju. Drugi dokumenti omenjajo mrzlo zimo na Škotskem (1432 – 1433), ko so morali ljudje vino taliti, preden so ga lahko pili.

Chantal se je povezala s Kathrin Keller (znanstvenico klimatologinjo v Bernu) in drugimi raziskovalci, da bi skupaj odkrili več podatkov o klimatskih pogojih okoli leta 1430 in kako so ti vplivali na družbo v takratni Evropi. Z uporabo računalniških modelov je Kathrin našla vzroke za nenavadne klimatske spremembe v letih okoli 1430. Te so bile posledica naravnih faktorjev, ki so se pojavljali in vodili v zelo mrzle zime in normalna – topla poletja.

Chantal je tudi raziskovala, kako so takratne družbe reagirale na te klimatske pogoje. V mnogih krajih je mrzlo podnebje vodilo do zelo slabih pridelkov. Ljudje so stradali, bili slabega zdravja in so umirali. Toda v nekaterih mestih so se družbe prilagodile. Ljudje so pričeli skladiščiti žita ob večjem pridelku; tako so imeli zaloge za slabše letine v preostalih letih.

Znanstveniki pravijo, da lahko njihovi izsledki pomagajo današnjim prebivalcem, da bolje razumemo, kako ekstremni klimatski pogoji vplivajo na družbo in kakšni so ukrepi za zaščito, da se izognemo negativnim posledicam klimatskih sprememb.

Pogovorite se s svojim učiteljem ali starši

Kako dolgo traja desetletje oziroma tisočletje?

Kakšna je razlika med vremenom in klimo. [Video Crash Course Kids](#) lahko pri tem pomaga.

Kaj moramo storiti, da se zaščitimo pred mrazom?

Kako se lahko družba prilagodi na hladnejše podnebje?

Ali lahko ekstremne klimatske spremembe vplivajo na nas tudi v sedanjem obdobju?

Kaj menite, kaj je bolj verjetno v današnjem času: ekstremno mrzli ali ekstremno vroči klimatski pogoji?

To je otroška verzija za javnost Evropske zveze geoznanosti (EGU) 'The Coldest Decade of the Millennium? How the cold 1430s led to famine and disease?' ('Najhladnejše desetletje v tisočletju? Kako so nizke temperature okoli leta 1430 povzročile lakoto in bolezni? ') Besedilo je napisala Bárbara Ferreira (EGU menedžerka za medije in komunikacijo); recenzijo besedila za znanstveno javnost sta pripravili Chantal Camenisch (zgodovinarica na Univerzi v Bernu, Švica) in Kathrin Keller (klimatologinja, Univerza v Bernu, Švica). Besedilo za izobraževalne namene je pripravil Phil Smith (koordinator; mreža učiteljev znanstvenikov, John Innes Centre, Norwich, VB). Besedilo v slovenščino prevedla Lenka Žigon (profesorica, BC Naklo). Za več informacij pogledjte: <http://www.egu.eu/education/planet-press/>.

